

J E L E N K Ö R.

62. szám.

Pest szombat augustus 3dikán.

1833.

Foglalat: Pozsonyban jul. 26—30ig orsz. 's ker. ülések. Sophia főhgné fiat szül. Jallošics. Neuhausner. Anglia (alsó 's felsőházi ülések jul. 10—19ig Grey, Kenyon, Bulwer, Wrottesley, Althorp, Hume 's többek fontos beszéd töredékeikkel. Az irlandi egyházi reformbill felolvasatását 59 szótöbbség a' felsőházban elhatározza. Conferentiázás. Bourmont 's Clouet gen. Lissabonban). Franciaország (Lafitte-ék; consulágyu. Bem és Romarino katonafogadása. Bem üldöztetése 's veszélye. Napoleon szobra, Lyon, Libourne 's Mankirchben zavargás). Portugália (Portoi 's lissaboni hírek. Tomari dulongás). Törökország (orosz hadi gyakorlás, Stürmer; Moszka tűzjáték 's táncmulatság, török emlékkő és emlékpénz). Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony: Jul. 26ikán mind a' két tábla orsz. ülést tartott. A' RRnél felolvasatván az előkelő sérelmek, magyar nyelv, királyi lakás 's a' jelen országgyűlésnek Pestre költöztetése iránt küldött régibb felírásokra választ sürgető újabb felírás, 's e' tárgyban a' fő RRhöz utasítandó üzenet, nem különben a' vallástárgyi VIII. üzenet, 's a' már elvégzett urbéri munkálatbeli 1ső cikkely javaslata, mind együtt a' fő RRhöz azonnal által is küldetett. A' Főtábla fens. Elölülője ugyanazon küldöttség által, melly ezen üzeneteket általvivé, maga 's a' magas tábla nevében különös örömet hagyá meg kinyilatkoztatni azon, hogy a' tek. RR. azon legfontosabb munkálatok feletti fáradozásik első gyümölcsét terjesztik már elő, mellyek a' jelen országgyűlés célját főleg teszik. Erre a' fő RR. felolvasatván a' vallásos VIII. 's a' sürgető felírás iránti üzeneteket, az elsőre nézve azt végzék: hogy értelmöket az eddigi válaszokban már eléggé kifejezték, 's maradnak előbbi elveik mellett; másodokra, jobbnak vélnék, ha ezen sürgető felírás elmellőztetnék; de ha a' KK. és RR. ahoz ragaszkodnak, a' fő RR. nem ellenzik. Ez szóbeli üzenettel nyomban tudokra adatván a' RRuek, ők viszont azt küldék válaszul, hogy a' vallási tárgyban ők is kijelentett elveikhez szorosán ragaszkodnak, a' másik felírást pedig tovább is kívánják; mire a' fő RR. ez utóbbiban a' szerkezet iránt némelly módosításokat tevén, a' RR. azokat elfogadák 's az egyesülés megtörtént. A' RR. ugyan még ezen napi ülésökben dolgoztak az urbéri munkálat II. cikkelyében is, annak 1ső 's 2ik §szait elvégezvén. Az első a' külső telek állománya v. alkatsága (constitutivum) osztályozását illeti a' megyék különbségeihez képest; a' 2ik az e' részben

történhető tévedések eligazítását. 27ikén elegy ülés tartatván, a' fent emítettük újabb felírás szokás szerinti lepecsételés után Bécsnek indított. Ezután a' RR. saját teremökbe térvén, ismét az urbariumot folytaták, a' 3 §t ekkép módosítván: „ha valamely irtvány akár az uraság szabad engedvényéből, akár kötés mellett vagy más valamely módon a' jobbágy-telki állományba foglaltatott, azt elszakasztani tőle többé nem engedtetik meg.“ A' kerületi szerkeztetésben csak az uraság szabad engedvénye 's a' regulatio (szabályozás) volt említve. A' következő nap a' 4 's 5ik §t is elvégzék; amaz a' jobbágy-telkek cserelésit vagy másod felosztását érdekelvén, arra nézve az orsz. küldöttség szerkeztéséhez még azon kerületi is elfogadtatott „hogy ha ollyas másod-felosztások az uraság engedvényéből már régebben történtenek, azok in statu quo maradhatnak; — imez pedig ugyanazon birományok (tenutum) elzalogítását vagy ideigleni elcserelését mint az uraság egyezésével v. a' nélkül sőt ellene történtet tárgyzván, az országos küldöttség szerkeztése szerint jóvá hagyatott.

Fens. Nádornénk 's fia Sándor főherczeg jul. 23ikán érkeztek Carlsbadból teljes jólétben vissza Pozsonyba.

Fens. Sophia főherczegasszony (f. Ferencz Károly hitvese) jul. 30ikán 2½ órakor délután szerencsésén szült egy fiagzatot, 's a' körülményekhez képest kívánatos jólétben van kiseddestül. A' csecsemő főhgné ünnepélyes keresztvizre vitele jul. 31 déli 12 órakor volt Schönbrunban, hol is Károly, Lajos, József, Maria nevet kapott, mellyre közvetlenül körudvarlás (cercle) tartatott.

Örömmel lepe bennünket meg ez iskolai év fogytán Pesten Beimel Józsefnél 80 rétben csinosan megjelent 's következő czi-

mű gyűjteményke: „Zsenge mutatványok Pesten a' költészséget tanuló néhány ifjaktól 1833. E' kised (16 százból álló) verskoszorút tiszt. tudós Jalloics Andor ur, a' kegyes iskolarend helybeli gymnasiumában a' költészet buzgó tanítója 's egyébiránt latin de főkép magyar több rendű költeményiről dícséretesen ismért férjfiu vezérlete alatt fűzék 5 szép reményű tanítványi t. i. Flaskay István, Markovics László, Gorove István, Tóth Lajos és Beöthy Mihály. Egyen kívül, mind mértékes, 's egy részben rimes és mértékes alkatu e' bimbó-fűzérke a' legszebb görög-római minta szerint. Illy példás buzgalmu oktató kellő léptekkel halad a' hazafi borostyán felé, 's méltán fakasztja bennünk azon ohajtást: hogy bár nagy érdemű Szerzetének sőt országszerete minden gymnasiuminknak tanítóji hasonló költészeti, 's a' miben még érezhetőbb hijányunk, szónoklati 's folyótollí mutatványokat közlenének évszakonként nemzeti nyelvünkön a' Hazával!

T. Neuhauser Ferencz a' rajztudomány-nak erdély-szebeni rendes tanítója nemzeti Museumunkat az erdélyi bányák hiv rajzolataikkal szives hazafiságból megajándékozta.

A N G L I A.

A' felsőházban nem az irlandi egyházat illető reformbillnek mint minapi levelünk hibásan emlité, hanem a' helybeli törvényszékeket érdeklőnek 3dik felolvasatása vetetvén félre, jul. 10k. a' falusi napszamosak munkáltatásiról szóló fogadtatott el minden szavazás nélkül. Az alsóházban egyéb más tárgyakon kívül Grant indítványa szerint a' keletindiai bill Buckingham-nak igen pattogó ellenkezése mellett is, Macauley, Hume, Wynn, O'Connell 's Ewart pártolásinál fogva másodszer olvastatott fel. — Jul. 12ikén a' felsőházban több kérelem nyujtatott be az irlandi egyház reformbillje ellen, 's egyközülök hg Wellingtontól is, melly alkatommal a' hg ezen billt fosztásnak (spoliation) alkotvány-rendítőnek, az uralkodó válás temetőjének 's a' koronázáskori királyesküt megszegőnek nevezé; Grey visszatortlotta többi közt azon nyilatkozással, hogy ha a' király az emancipatio-billre (melly Wellington ministersége alatt történt) sanctiót adhatott; erre annál inkább (tetszés a' minis-

teri részről; „nem! nem! kiáltoz harsányon a' cumberlandi hg). Grey: Reménylem a' herczeg bir elég illedelmi érzéssel (decency). . . . Erre az oppositio: rendre! rendre! harsogott, a' ministeri párt hangos java!ási közt. „A' fens. hgnek mond Grey, van kétségkívül jusa minden tárgyról a' parliamenti módosság határi közt véleményét kijelenteni, de ha velem ellenkező véleményben van, azért még sem ok ez — — lord Kenyon félbe szakasztá. Én ugy mond a' nemes lordot rendre szólítom 's kérдем a' házat: ha illőnek találja e, hogy egyik tagja a' másik ellen olyan kifejezésekkel éljen, millyeket imént az első minister szájából hallánk. Grey: „Ha a' nemes lord (Kenyon) a' ház gondolkodását kívánja tudakozni, ugy ennek ítélete alá vetem magamat; de most is azt állítom, hogy a' hgnek illy zajos félbeszakasztási méltatlanok, 's a' házra nézve illetlenek. Még csak egy pár szót csatlok ide a' kir. sanctióra nézve, hogy t. i. én fel vagyok hatalmazva kereken kinyilatkoztatni, hogy Ő Felsége ez intézkedést jóvá hagyta. Végre gr. Harrowby kértére a' bill 2szori elolvasatása 17ikére halasztatott. — Az alsóházban azon nap Bulwer ur kívánta előterjesztetni a' török-ügybeli orosz avatkozást illető minden irományokat. A' Moszkák ugy mond nem hagyák elsikamlani ez alkalmat, hogy zászlóikat a' török anyavárosban kitűzhessék, szivében t. i. azon országnak, mellyre mindenkor pillognak sovár szemek, 's mellyel ők, ha nem gátoltatnak, roppant birtokaikat szaporítandják. De még az orosz merészletnél is szembetűnőbb Angliának teljes visszalépte v. hátravonulta, melly itt egy alázó szereppel elégtelt meg. Ministerink nem mondhatják, hogy a' történetek gyors fejlődése lepte őket meg, mert a' pétervári 's török cabinet régen tudatá kormányunkkal, hogy Ali Törökországra szándékozik csapni, 's egyedül idegen közbenjárás tartóztatja őt vissza. De megfoghatlan gondatlan-ságból nem ügyelt kormányunk e' hirre, semmi gátrendelést sem tett Russzia dicsvágyának valósulása ellen. Ezekre kíván tehát elhatározó felvilágosítást, nem kell felednünk, mondván, hogy Russzia 1776 óta a' fekete tenger-mellék adát elfoglalta 's kereskedésit ama' mérhetetlen tartományokon kiter-

jesztett
san néz
désit,
tartomá
lékezni
ról: „E
hát fél
kozák
litikája
sának
mi is u
hossza
vári ca
Anglia
ban is
deke k
goké i
tozzák
fékezz
nem f
a' törö
bocsát
nakod
segéd
ke me
sergei
vala o
Török
sát ill
mind
tosb k
marad
ellens
tatása
szia j
né A
vel T
séges
ve 's
mege
czell
rend
vasta
alsó
radé
re a'
kén
Thel
ven
hg k

jesztette. Ha a' többi hatalom is nyugalmasan nézi a' czár mindegyre növekedő terjedését, nem sokára egész Törökország orosz tartományává lesz. Most a' pillanat megemlékeznünk egy nagy embernek ama' szavairól: „Ha Európa előre nem gondoskodik, tehát félszázad múlva vagy republica lesz v. kozák! Kérem: nem kívánja e Anglia politikája, hogy a' moszka colossz óriásbulásának ellenszegüljön, 's nincs e ideje, hogy mi is úgy bánjunk vele, mint ő velünk már hosszas idő óta? Én nem akarom a' pétervári cabinetet sérteni, azt se kívánom, hogy Anglia Russziának hadat üzenjen; azt azonban ismétlem, hogy Anglia becsülete 's érdeke kívánja, valamint a' többi hatalmasságoké is, hogy a' moszka fenvágyait korlátozzák 's nagyobbodásra célzó politikáját fékezzék. L. Palmerston felelt, de mivel nem fejlődött végre akkor még tökéletesen a' török ügy, részletes világosításokba nem bocsátkozhatott. Elmondta, hogy Anglia vonakodta után szólította fel a' szultán a' czárt segédül azon biztosítást adván, hogy a' béke megkészkültekor azonnal visszavonandja sergeit (mi már meg is történt) 's így nem vala ok féltékenykedni az orosz ellen. Mi Törökországnak Russzia általi meghódíttatását illeti, kinyilatkoztatom úgy mond, hogy mind Európára, mind a' köz békére legfontosb kívánat, hogy a' török birtok független maradjon. A' kormány kötelességnek tartaná ellenszegülni Törökország minden eldarabolatásának v. felosztatásának, mellyet Russzia javasolhatna, 's akkor igazságosnak hívné Anglia részéről is a' beavatkozást, mivel Törökország egész 's független léte szükséges Európa csendére 's egyensúlyára nézve 's a' t. Bulwer Palmerston világitásával megeléglőlvén indítványát vissza vonta.

Jul. 12dikén a' felsőházban a' lordkanczellár törvénytörvény-szék - javításra célzó több rendű billt hozván elő, ezek először felolvastattak 's kinyomtatásra utasítottak. Az alsóházban a' keletindiai billnek egész 40 záradékaig jutottak csekély változtatással, mire a' ház 15re halasztá ülését. — Jul. 15dikén a' felsőház másod ízben olvasá fel a' Thellusson hagyományi billt. Erre l. Belhaven kérdésére nem adhatván még Richmond hg kielégítő választ a' francia 's angol pos-

taigazgatás közt megállapított szerződésről, marq. Londonderry tudni kívánta: ha Napier kapitány, Miguel flottájának hódító ostora, britt szolgálatban áll e még? Grey azt felelé: A' hajóhad - kormány e' végre minden szükséges lépést elkövetend. — Az alsóház e' napi ülésben legnevezeteseb volt Wrottesley indítványa, mellynél fogva ez minden parlamenti tagnak személyes jelenlétét kíváná a' következő csütörtöki (jul. 18iki) ülésben a' végett, hogy ha ne tán az irlandi egyház reformbillje miatt a' két ház közt összeütkezés támadna, ezen esetre valami biztos határozatot intézhessen. Mellette szólott lord Ebrington, Ellene Peel, l. Russell 's t.; l. Althorp is újra ismételvén, hogy a' ministerek egy pillantatig se maradnak hivatalaikban, mihelyt e' bill akár egyik akár másik házban hajótörést szenved; mindazáltal mivel ez indítvány mint egy fenyegetés-szint látszik mutatni a' törvényhozás másik ága (a' felsőház) ellen 's a' viszonyokat még nehezebbíti, kéri Wrottesleyt: vonná indítványát vissza, mellyet szavazásra jutván 160 > 125 's így 35 szótöbbség mellőzött el. Ezután a' keletindiai bill 40 záradékától az 54ig haladtak.

A' felsőház jul. 16iki ülését az egyházi rend számos kérelem-nyújtással foglalá el az irlandi egyház reformbillje ellen, névszerint a' rochesteri püspök jelentvén, hogy az egyházi kormányba csusszant visszaéléseket ohajtja ugyan kiirtatni, mindazáltal e' fosztó 's rabló bill elvei ellen protestál. A' canterburyi érsek is hasonló kívánattal lépett elő, magáéhoz még egy érsek 's 12 püspök rokon értelmű kérelmit csatolván; lord Carbery is ezzel testvér több rendű kérelmet nyujta által a' corki grófságból. — Az alsóházban Ruthven ur már minap érintett resolutioját hozta fel az adózás 's közterheknek minden eszközölhető takarékoság általi enyhítettésökrül, e' célra igen igazságosnak mondá: hogy minden sinecurák, mellyek nem országos érdemért adattak, egész Britanniában töröltessenek el; 's röviden előterjesztvén indítványa szükségét, szemre is lobbantgató, hogy a' ház e' részben a' népváratkozásnak nem felelt meg. Springrice e' szemrehányást czáfolólag azt vitatá, hogy a' ministerek takarékosági ígérteöknek elegendő

teltek, sőt a' költségi budgetet még Hume-
nek a' ház nagy oeconomistájának 1821 hi-
res indítványi mennyiségénél is közel 8 száz
ezer font stig kevesebbre szállították. Whal-
ley tagadá a' ministerium lehetőségig vitt gaz-
dálkodását azt állítván, hogy még a' nyug-
pénz-lajstromra nézve sem elégiték ki az or-
szág kívánatit. Hume megvallotta, hogy nagy
kímélések történtek ugyan, a' status számadá-
si szerfelett egyszerű 's világos lábra hozat-
tak, mindazáltal a' kiadások még most is az
1821 lábon állanak 's 1833ban száz ezer font-
nál nem több a' megkímélt mennyiség az 1820-
kihoz képest. Ezután a' ház és ablakadó
eltöröltetését javasolta minden helyettes pót-
lék nélkül, továbbá a' tisztdíjak leszállítá-
tását, minden fogyasztási cikkely-adó, min-
den monopolium főkép a' gabona-monopo-
lium, minden sinecura 's nyugpénz megszü-
ntetését, ha ez nem hazai szolgálat jutalma, 's
azért e' parlamentnek hatalmat tulajdonít az
előbbi parlamentnek által megajánlott nyug-
pénzeket is megtagadni (nagy tetszés) mert
mellyik parlamenti tag egyezzek abban meg,
ugy mond, hogy árva özvegyek szükséges
butora vagy ágyneműje üttessék dobra nem
fizethetett adójok miatt, hogy ezen veríték-
ből esikart nyomorult pénz gazdagok 's vagy-
nosak nyugdíjaik- és sinecuráikra fordítas-
sék? (tartós tetszés). Azért azon viszonyok
megvizsgálatását, mellyeknél fogva mega-
datott a' nyugpénz v. sinecura, tüstént esz-
közöltetni kívánom, nem gondolok én úgy
mond az illető részeselek méltóságával; men-
nél nagyobb ez, annál szigorúbbnak kell a-
mannak lennie, 's mennél vagyonosbak, an-
nál kevésbé kell panaszkira ügyelni. Végre
nagy feleletsulyt ró a' házra, ha ez ülést
e' nyomozás nélkül hagyná elmulni. L. Alt-
horp valósen válaszolt, a' nyugpénzekre azt
mondván, hogy ezek nem a' ministerium ado-
mányi 's jobbadán ollyas emberek huzzák,
kik politikai szempontban a' kormány elle-
nesi, 's habár azon értelmű ő is, hogy nyug-
pénzek ezentul elegendő érdemalap nélkül
ne adassanak 's a' sinecurák általánosan
szűnjenek meg, még se lenne menthető az
igazság előtt ollyaktól, kik azt törvénysze-
resen kapták, azon nyugpénzt, mellytől tán
élelmök függ, elvonni. Így gondolkodom én
e' tárgyról mint nem-minister tiszta meg-

győződésből 's így gondolkodom most is. Az
indítvány ellen volt Baring és Peel is, azt
nyilatkoztatván, hogy a' már megnyert nyug-
pénzt v. sinecurát valakitől visszavenni an-
nyit tesz, mint igazán nyert justól birtoko-
sát megfosztani; 9 szótöbbséggel fogadák el
Ruthven indítványát 's így a' ministerséget
újra leszavazák.

A' két ház közt fejlődő meghasonlás ezü-
többi napokban annyira nőtt, hogy kárté-
kony következési már a' börsén 's nyilván-
nyos foglalatosságokban is mutatkoztak. Így,
a' Times után Liverpool, Manchester, Hal-
ifax 's más nagyobb városokban közönséges
lön az arany után kérdezősködés, mivel egy
tory ministerium felléptével mindenki bizo-
nyosnak tartja egyszersmind a' radicalis el-
vek győzdelmét. Közönségesen hívék t. i.
hogy 17ikén a' felsőház az irlandi egyház-
reformbillt, minden engedvény daczára is,
mellyet benne az alsóház tett, félre fogja
vetni, 's így magát az alsóházzal egyenes
oppositioba helyezni. Minden jelenség erre
czélzott 's minden eleve figyelmezteté a' né-
pet e' beállható harcra. A' tory-párt mint-
egy manifestumi hatalmas felszólításokat tön
saját hirleveleiben az említett bill ellen,
mint szavuk szerint nem csak nekik de a'
conservativ-pártnak is czéltalan és káros el-
len. A' Times már nevezgeté is egy lehető
új tory-ministerium tagjait, nem Welling-
tont ugyan vagy R. Peelt, de igen ezekkel
egy borda-szövetüeket, a' ház mostani szó-
nokát t. i. első ministerül, a' többi közt pe-
dig gróf Wicklow és Strangfordot is. A'
Morning-Chronicleből ismét világos vala,
hogy a' toryk az ultraliberalisokkal kíván-
koztak egyesülni, eltörölni t. i. a' ház- ab-
lak- 's maláta-adót, hogy aztán illy mate-
rialis engedvények által a' köz választások-
ban többséget nyerhessenek. Milly termé-
szetes volt mind ezek ellen a' whig ujságok-
nak a' legkeserűbb kifakadásokra kelni ki,
annál inkább, minthogy egyetlenegy menek-
hetési módjokat is, t. i. az új pairek kineve-
zését, tömérdek akadállyal láták egybe üt-
közönek. A' Courier, melly a' mostani mi-
nisteriumot különben sem pártolja, és sok-
szorozva ismételi, hogy az a' nemzet bizo-
dalmát elveszté, nyilván jósolá, hogy azon
esetben ha a' két ház közti hasonlás esaku-

gya
nal e
nyos
tolsó
ugya
sihez
tiona
mind
nek
a' ne

kezo
ideg
nékl
az a
kivu
lord
Els
pök
alái
ház
has
a' k
meg
dot
hoz
rau
set
irá
let
ka
me
me
vé
ma
eg
tul
sa
le
mi
vá
kü
lő
vá
mi
m
ra
sá
d
g
h

gyan valósul, a' király az alsóházat azonnal el fogná oszlatni, hogy a' nép nyilvános akaratját kellőbben ismérhesse ki. Utolsó szükség esetén mellőzhetlennek véli ugyan, hogy a' ministerek új pairek nevezéséhez folyamodjanak, de mielőtt illy revolutionalis fogáshoz járulnának, javasolja, hogy minden constitutionalis eszközöket meritse ki, főkép hogy az alsóház véleményét a' nemzet általános akaratjának ne ismérjék.

Jul. 17dikén már jóval korábban az ülés kezdeténél, a' felsőház karzatja tömve volt idegenekkel, az asszonyságok helye párnékkal, a' kir. trón és soromp előtti hely az alsóház tagjaival, magok a' pairekis rendkívüli nagy számban gyülnének fel, midőn a' lordkanczellár az ülést 6 órakor megnyitá. Első állott fel a' canterburyi érsek, 5 püspök, 14 dékán, 22 főesperes 's 856 pap által aláírt kérelmet nyújtván be az irlandi egyházi reform-bill ellen. Utána Newcastle hg hasonlót terjesztvén elő, megjegyzé, hogy a' kérdéses bill a' koronázási esküt sérti meg egyenesen. Grey ismétlé azon már mondott nyilatkozását, hogy a' király a' bill behozatalát forma szerint jóvá hagyá; egyébiránt, úgy mond, a' n. lordoknak minden esetre szabadságukban áll annak elfogadása iránt észrevételeket hordani fel, de igen illetlen a' ministereknek olly szemrehányásokat tenni, mintha ők a' koronázási eskü megszegését tanácsolák vala. Newcastle hg megmaradt előbbi észrevételénél hozzá tevén, hogy ezen új rendszabás szükségképen magával hozandná Irlandban a' protestaus egyház végrömlését. (Tetszés az oppositiotul). Mellette szöla Buckingham, indulatosan jegyezvén meg, hogy kötelességit feledné azon pair, ki józanul híven, hogy a' ministerek a' királynak olly rendszabás jóváhagyását tanácsolák, melly a' koronai esküvéllel szemközt ellenkezik, azt a' ház előtt nyilván ki nem mondaná. A' ministerek, válaszolá Grey, fognak felelni tudni arról, mit a' királynak tanácslának, egy pár heves megjegyzés azonban most még sem fog arra birni, hogy a' billnek időelőtti támogatásába bocsátkozzam. Erre Londonderry kérdést támasztván újra Napier angol hadi szolgálata iránt a' Pedro ostromzáráról kiadott hirdetvényre hivatkozva. Grey jelenté: hogy

Napier csakugyan felvállalá a' pedrói hajóhad vezérlését 's az admirálság, úgy mond valamint minap említém, teljesítette is tisztét, azt cselekedvén, mit Sartoriussal; t. i. ötöt, noha érzékeny sajnálkozásukra azoknak, kik közelebbi dicső vitézségét becsülik, az angol szolgálattelvő tisztség névsorából kitörlé. — Erre a' ház napi rendre térvén, lord Grey indítványba hozá az irlandi egyház-reformbillnek másodszori felolvasztatását. Ő isméri, úgy mond G. beszéde kezdetében, mind azon nehézséget, mellyel e' bill küzdeni fogna. Változtatások forognak szóban a' fenálló egyház iránt, érzelmeket, gyökeres hajlandóságokat és százados előitéleteket rendítők; — nem természetük pedig ezeknek kényelmessé tenni az ügyben előbbre léphetést. Minden esetre igen távol van ő lélekisméretből eredő észrevételek kárhoytatásitól, 's jól tudja, mi nem szivesen engedí az ember megsértetni ama' kedves ön-jét, mellyet szenteltnek hinni régóta megszokott. Ő semmi véleményen sem kíván erőszakoskodni; — ellenben őszintén ohajtja, érett vitatások utján hozni létre azon rendszabásokat, mellyeket a' ház elibe terjeszt, nem hogy a' fenálló egyházat általok meggyengítse, hanem hogy eltávoztassa tőle a' sarkában fenyegető veszélyeket. A' ministerium előtt e' rendszabások alkotásinál más czél nem forga fen, mint Irland egyház-intézkedésiben olly változtatásokat javasolni, minőket a' jelen körülmények szükségessékké tevének. Ezt értelmes, ki Irland állapotját isméri, tagadhatni nem fogja. A' király ugyanezt ajánlá e' háznak trónbeszédjében 's az alsóház igen nagy szótöbbséggel ismérte ollyannak, minőnek itt mondatik; (óh! óh!) pedig azon ház akaratja nem más, mint nemzeti akarat. Ezután Grey a' bill alap-elyeit számlálván elő, beszédjét így fejezé: „Állapotunk oda jutott hogy két-féle kormányi alap-elvünköl egyiknek uralkodnia kell; Uraságtoknak vagy ellen kell szegülniök minden reform-intézetnek, vagy megengedniök hogy reform-elv irtson ki minden visszaélést, melly annyi idő alatt kormány-rendszerünkbe esuszott. Az első uton nem fogják az urakat a' mostani ministerek követelni, az tőlök döreség kábaság lenne (halljuk! halljuk!) ők nem követetik egy

olly új szent szövetség nyomdokit, melly Europa szabadságát gátolja, ha csak minden törvényes kormányt megrendíteni vagy fenekestül felforgatni nem ohajtanak. Nem marad tehát egyéb hátra mint az utóbbi elvet, a' reform rendszerét követnünk, egyedül az őrizhetvén alkotmányunkat egy részről, 's egyedül az fékezhetvén más részről a' kormány-bontó szilaj véleményeket. Ez ösvény volt kalauzunk hiyatalunkba léptünk előtt 's ez lesz valamig Ő Felsége bennünket bizodalomával gyámolítand. Becsület és igazság kötelez bennünket tőle nem távozni 's a' t. Grey után gróf Roden szóla teli tulságos hévvel 's a' bill másodszeri felolvasztatását 6 hónapra kíváná halasztatni, azaz félre vettetni, előtte e' bill, ugymond, haszontalan, vallástalan és zsarnoki. Rokon értelműleg beszélt a' durhami püspök, gróf Limerick, Winchelsea, Londonderry, Westmeath 's a' rochesteri püspök. A' bill mellett gróf Wicklow, Conyngham, Gosford, és Clanricarde. 18kán ismét igen sok szólott a' bill ellen 's mellette; az első között dr. Phillpotts több óráig tartott beszédjében megmutatni törekedett, hogy a' bill a' koronázási esküt igazán megsérti, közben pedig nem szünt meg ki-kitérengeni holmi rágalmakra a' katolikusok ellen, úgy hogy lord Stourton (katolikus) igen szükségesnek látta hitsorsosai védelmőkre felkelni; a' koronázási esküre pedig Plunkett Irland kancellárja jegyzé meg, hogy ez csupán szerződés a' király 's nép közt, 's mint ollyast a' két szerző fél kölcsönös egyeztetével egymásitani szabad. Egyébiránt, mondá ő, mi az egyházi jószágokat illeti, azok, valamint a' többi országos javak, egyenesen a' parlament felsőbb ügyelési 's igazgatási júsához tartoznak. 19kén ismét sok szólott a' bill mellett 's sok ellene, szavazásra kerülvén a' bill másodszeri felolvasztatása (157 > 98) 59 szóval fogadtatott el. Erre 22re halasztá a' ház ülését.

Jul. 28kán Eszterházy hg udvarolt a' felségüél, Dedel ur pedig királyától egy levelet szolgáltatott által, erre Goblet belga minster mutatott be, l. Granville-pedig, a' párisi követségébe visszatérő, bucsuzati kódolását tevő.

Jul. 15kén a' külügy-tisztben b. Ver-

stolk 's Dedel voltak, két órányinál hosszabb tanácskozáson jelen, mellyben Eszterházy hg 's b. Wessenberg (ausztriai) Talleyrand hg (francia) Lieven hg (orosz) 's b. Bülow porosz követek is vettek részt. Gen. Goblet belgiumi meghatalmazott is Londonba ért már, mint a' Globe szerint Bourmont marsal jul. 9kén Lissabonba, honnan tüstént Coimbrába utazott, 's innen madriti levelek szerint Bragába, hol a' hadseregi vezérleést már által is vette. Clouet gen. ki vele Waterloonál Napoleon sergeitől az ellenséghez szökött által, 's legjelesb a' vele ideköltözött Vendéiek közül, Lissabonban maradt az algarbi expeditio ellen szánt hadkormányzatára. — Julius 17iki angol levelek szerint nem várhatni, hogy adm. Napier jul. 10—12ike előtt hajóji kitatarozását (igazítását) végezhesse, így 8 napig nem igen remélhetni flottája munkálkodásiról hírt.

FRANCZIAORSZÁG.

Laffitte-ék 's a' Baignère örökösök a' kereskedési törvényszék ítélete szerint összes kötelezéssel a' banknak 3,141,213 francot 's 50 cent. efelett minden kamatot 's perköltséget tartoznak fizetni. — A' consuli nagy álgyu (consulinak azért nevezik, mert az algieri bey 1817ben ebből löveté ki az angol consul holttestét az angol hajóseregbe) Brestbe hozatott 's itt fel is állított. — 16 új megye fő 's alispáni kinevezést közöl a' Moniteur. A' National jul. 17iki számát foglalalák, mivel 4 város (Chalons sur Saon, Tulle, Perpignan 's Estazel protestatióit közlé a' páris-köri erősítések (embastillement v. embastillage) ellen.

Bem general eddig nagyon szerencsétlen volt a' felvállalt lengyel ezred felállításában. Ugyanis bourges-i és chateauroux-i levelek szerint kénytelen vala Bourges-ből titkon elszökni, mivel honfi-társai (a' kibujdosott lengyelek) balált esküdtek ellene. Azért bősültek annyira fel a' francia demokrata párttal reá t. i. hogy őket d. Pedro szolgálójára merete szólítani fel, őket úgy mond, kik Lengyelország számára kötelesek véreket kimélni. Dühöket mellőzendőleg tehát innen Mehun-be vonult folytatni a' katonafogadást, itten történt az, hogy egy lengyel jul. 14kén nála megjelenvén, nevének a' katonalajstromba beírta után tisztelettel gen.

Bem
ugya
csak
Azt
kows
kart
madá
gattá
ság
raga
Ranc
na - f
ugya
15ik
zott
által
jót
be sz
Migu
szág
csak
földö
párt
ellen
szóla

Bem
szak
volit
teur
teaur
minis
tasít
teaur
gyék
lítás
kadá
magá
ban
valtu
része
az eg

rast
zend
cziák
april
nacs
jinél
sereg
kere

Bemhez közelít 's egy piztolyt sűt rá, melly ugyan szive alatt találja őt, de szerencsére csak gyöngén sebezve. A' gyilkos elillant. Azt is beszélnek, hogy két más lengyelt (Rackowskit és Krzyrrowski) kik Bemhez akartak szegődni, pajtásik (150nea) megtámadák 's testükről még ruháikat is leszaggatták 's tán meg is ölték volna, ha katonaság 's a' vásárra gyülekezett falusi nép nem ragadja ki őket a' dühöngők markából. — Ramorino szerencsés apostol volt a' katonafogadásban, mivel 4—500 lengyelt csak ugyan lekenyerezett Pedro számára, kikkel 15ikén Bordeaux-ból személyesen szándékozott áltevezni. Sartorius adm. Brestben az általa elfoglalt Joao magnanimo migueli hajót készíti Pedro szolgálatjára. — A' Globe szerint Lajos Fülöp igen neheztel, hogy Miguel ügyét Bourmontra, a' francia országlóház eskütt ellenségére bizta, ki nem csak zendítőleg lappangott tavaly a' francia földön, hanem mint látszik, most is ezen párt segedelme által munkálkodik 's torzongva ellenkezést forralgat. E' miatt diplomatiái szólalkozások is történtek már.

Nem csak azon 12 lengyel, kik a' gen. Bemhez szegődött földieiken elkövetett erőszakoskodások bujtogató sáfári valának, távolított el a' depot-tól, hanem a' Moniteur szerint mind az, ki a' bourges-i és chateauroux-i zavargásban részes volt, a' belügyminister parancsára Franciaországból kiutasítatik, a' két depot (bourges-i és chateauroux-i) maradványi pedig a' nyugoti megyékbe osztatnak szét. Uminski gen. felszólítása volt egy fő inger-oka e' lengyel szakadásnak, mivel az Bem katonafogadását magányos vállalatnak 's a' Franciaországban fenálló lengyel országgyűléstől nem javaltnak hirdeté. De Lelewelre is róják nagy részét a' párisi lapok, mellyért ez most már az egész francia földről száműzetett.

Napoleon szobra talpára következő felirást véstek: „1833 jul. 28ikán, a' juliusi zendülés évnappján, Iső Lajos Filep francia királya országlása 3ik évében, 1831 april 8ikán Perier Kázmér 's a' ministeri tanács javaslatából kiadott kir. rendelet erejénél fogva emeltetett, újra fel a' nagy hadi sereg oszlopára Napoleon szobra Thiers ur kereskedési 's nyilvános munkákbeli mi-

nistersége alatt.“ Jul. 20ikán reggel 5 órakor szállíták e' szobrot a' Vendôme-térre, 8 órakor a' köteleket illesztették fel, 9 óra után kezdék a' felvonást 's 12 $\frac{1}{2}$ órakor rendeltetési helyén t. i. az oszlop fejezetén állta már azt koronázva.

Mind Lyonban mind egyéb megyei városokban folyton foly a' zavargás. Libourneban ugyan két nap tartta egymás után a' nyugtalankodás, a' nemzeti őrség 3szori dobszóra is vonakodott kiállani, úgy hogy egy vadász ezred vala kénytelen (mellyből azonban többen kaptak sebet) csendszerzőleg kiállani. Alsatziában a' markirchi giugand (csikos pamut-szövet) gyárokban pedig rablás pusztítás is történt, névszerint két gyárnok háza 's műhelye romboltatott össze. Legnagyobb a' forrás, küzdés 's feszengés Lyonban a' gyármunkások és gyárbirtokosok közt, az elsők összeszövetkeztek az utóbbak ellen a' gyárbér-öregbités miatt, úgy hogy a' tisztathatóságnak is be kelle avatkozni a' rend fentartatása végett, 's néhányat közülök elfogatnia.

PORTUGÁLIA.

Speedy Kutter Lissabonból jul. 4ikeig, Portobul pedig 7ig terjedő híreket hozott. Általa L. Russell fontos irományokat küldte a' kormányhoz. Jul. 4ikén tudák meg Lissabonban, telegraph uton, hogy Pedro sergei Alemejo ellen nyomultak 's Algarbiában már 6 ezer főre szaporult erejük. A' nép mind a' két tartományban igen buzongó állapotban volt 's csak Pedro hada közelítésére várakozott hogy egyesülhessen vele. Jul. 5ikén a' Migueliták Portót megtámadák Lardello 's Foz közt, de visszaverettek; azután nagyobb erővel estek Pedro egész hadának, de akkor is kudarcot vallottak. Pedro vesztesége holiban sebesben 80ra ment, Miguelé nagyobb volt. — Napier adm. már 1813ban vitézkedett Ponza várnál, mellyet rövid ostrom után akkor meg is hódított. — A' Globe szerint már azon hir is szárnyalt Londonban, hogy még más két tartomány is d. Maria részire nyilatkozott, 's az is, hogy adm. Napier hajósereggestül 10ikén már Lissabon alá érkezett, de még tamáskodhatni ebben.

Lissaboni tudósítások szerint Tomar városát, az önkénytesek kiköltöztük után, jun. 2like ejjelen egy zsvány csoport, jobbadán

punhete-i dug-árusak (Schleichhändler) elfoglalá, a' rabokat kiszabadítá, a' telegraphot összetöré 's néhány polgárt kirablott. Torresnovas-t és Santarem-et is szándékja volt feldulni, de az abrantesi kormányzó 300 embert küldvén ellene, a' csendet helyre állította. 40t mint mondják, harambasástul elfogott a' lovasság.

Kereskedői levelek szerint Lissabonból Peniche és Abrantes is meghódolt d. Mariának. Manuel de Martins spanyol vezérlése alatt keletkező guerilla-csapat is már 1,500 főnyi 's mindennap számosabb. Bejat foglalván el igen nagy előhaladást tesz Alemejtejban. Bourmont érkezése Portóban olly nagy csüggedést sőt ijedelmet okozott, hogy jul. 10-ike hajnalán Pedro drágább holmijének egy angol hajóra szállíttatásával foglalatostkodtak, mint a' megeshető rossz kimenetel esetén Pedrot is felveendőre. Néhány nap mulva fontos fejlődéseket érünk csalhatatlanul.

TÖRÖKORSZÁG.

Konstantinápolyi hírek szerint jun. 29-ikén gr. Orloff rendkívüli követ 's vezére a' Bosporuson levő orosz hadnak, a' nagy ur kívánságára Chunkiar-Iskelessi mezején seregivel nagy hadi gyakorlást tartott, mellyen a' Szultán egész udvarostul jelen volt, 's az általa különösen meghivatott hatalmaságok követői is. Gyakorlat után megszemlélvén az egész had sorait, különös tetszésit fejezé ki a' katonák élénkségén, 's kitüntett ügyességöken. Később ő Magassága a' táborhoz közellező mulató-palotájába rándult 's udvarán kívül az egész diplomatiái testet meghíván, az európai fejedelmek szokásaként cercelet tartott. (Legelső 's eddig Konstantinápolyban hallatlan dolog!). Többiek között megkülönböztető nyájassággal szólott a' szultán báró Stürmer ausztriai követ urral, 's midőn a' gyakorlat-szemlélésnél nagy szorongás közben egyik ló történetből kirugván a' követ ur lábát horzsolni találá, a' nagy ur megállapodott 's javas-

lá neki hogy kimélené magát, ha tetemesb a' sérés; később pedig tudván hogy a' követ ur törökül beszél, igen gyakran 's aggódva tudakozá: valljon érez e fájdalmat? Még a' szemle (revue) előtt egy gyemántokkal gazdagon kövezett és saját képmásával ékes tobák-szelenczét nyujta neki által azon kéreessel, hogy a' bajor koronaörökös hg kezéhez szolgáltatná, minthogy az ennek elutaztakor még nem készülhetett el. 5dikén estve nagy pompával állíttatott fel egy emlékkő az ásiái partokon, az orosz segéd had ottan táborozta emlékeül. A' kő csak egy darab, 's nyom valami 300 mázsát. Megérkezvén 6ikán a' Taurushoz kiküldve volt orosz testőr-kapitány báró Lieven, jelenté: hogy az aegyptusi had már végképen elköltözött; mire gr. Orloff e' hirt a' portával azonnal hivatalosan közlé, kérvén egyszersmind az orosz seregek haza bocsáttatását. A' szultán csak 8ikán adá egy szinte hivatalos jegyzékben az említett had visszatérhetése iránt megegyezését. 7dikén mint az orosz czár születésnapja estvéjén igen fényes tűzjáték adaték ugyancsak az orosz seregek részéről, később pedig táncmulatság 's vacsora; az elsőn a' szultán is megjelent 's nem titkolható örömet, midőn nevét egy tűztemplom alakjában az orosz czáréval együtt ragyogni látá; az utóbbikban pedig, a' birodalom főméltóságai, a' nagy vezér 's a' t. a' diplomatiái test is vőn részt 500 egyéb vendégen kívül. 8ikán midőn az orosz seregek már iadulásra készülének, gr. Orloffot a' többi moszka generálokkal a' nagyur magához hivatván, mindnyájokat igen drága díszjelekkel tisztelé meg, a' tiszai kar számára 7 száz arany, a' köztvitézékére pedig 24 ezer ezüst emlékpénzt osztatott ki, a' fényes portának bebizonyított szolgálati készségük érdemitéseül. Elfelett a' czár számára 7 gyémántos tobák-szelenczét 's egy saját kezével irt pecsétetes levelet nyujta által gr. Orloffnak. 10ikén a' seregek, mint megirtuk, csakugyan el is vitorláztak.

A' gabona pesti piaczi ára aug. 3ikán 1833:

A' gabona pesti piaczi ára aug. 3ikán 1833:			Pénzkelet:			Főcs. július 31-én középár pengő pénzben					
poz. m. val. gar.	legjobb	közép	csokély	poz. m. val. gar.	legjobb	közép	csokély				
Tisztabuza	140	126 $\frac{2}{3}$	113 $\frac{1}{3}$	Zab	40	36 $\frac{2}{3}$	34 $\frac{2}{3}$	Status 5 pC. kötel.	95 $\frac{5}{8}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	55 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	96 $\frac{2}{3}$	90	—	Köles	66 $\frac{2}{3}$	—	—	— 4 pC.	86 $\frac{2}{3}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
Rozs	63 $\frac{1}{2}$	60	56 $\frac{2}{3}$	Köleskása	—	—	—	— 1820ki köles.	198	Bankrészvény	1234
Arpa	50	46 $\frac{2}{3}$	42	Kukoricza	70	66 $\frac{2}{3}$	60	— 1821ki —	134 $\frac{5}{8}$	Cs. arany pC. agio	—